

Blížící se chvíli nepovažuji za poslední

Ladislav Hejdánek

in: Mosty, 1, 1992, n. 30, p. 3

in: Mosty, 1, 1992, č. 30, str. 3

◆ článek, česky, vznik: 1992

◆ article, Czech, origin: 1992

Blížící se chvíli nepovažuji za poslední [1992]

Dnes jde o něco, co by nebylo pouhým reagováním na to, před co nás staví politici na obou stranách, nýbrž o stanovení programu pro příští léta a desetiletí, který chceme a budeme sledovat a naplňovat. O tom by měla proběhnout vážná diskuse.

V našich zemích bude nejméně půl druhého milionu občanů (a já se domnívám, že podstatně víc) zbaveno vlasti, tj. Československé republiky, a tak budou na obou stranách nových hranic nové silné menšiny, s nimiž se dnes nikdo nebaví. Už sčítání je postavilo de facto mimo zákon, neboť komisaři opravovali vyjádření „národnost československá“ na „česká“ nebo „slovenská“, protože národnost československá byla vyloučena předem. To, co má po rozdělení vzniknout, mají být na obou stranách „národní státy“. Jsem ostře a radikálně proti všem národním státům – a tedy i proti našim dvěma novým. Jsem zásadně proti herderovské ideologii, na které je idea národních států a idea tzv. národní svrchovanosti založena. Demokratické státy mohou být legitimně založeny pouze na občanech, nikoliv na národech. Bohužel už v první republice zvítězila zhoubná nacionalistická interpretace československého občanství, a to ve prospěch tzv. čechoslovakismu (tj. nacionalisticky chápaného československého občanství), ovšem namířená tehdy proti Němcům (a ne proti Slovákům). Proto bude nejspíš nutno odložit onen nacionalismu nahrávající název „československá“, protože by bylo jen velmi těžko jej nyní zbavovat nacionalistických konotací.

Jsem pro svobodnou a otevřenou diskusi o těchto problémech (většina našich novin pro to zřejmě není), ale neměla by to být polemika různých ideologií, nýbrž diskuse věcná, odborně fundovaná, racionální, zejména však poučená a vzdělaná. Kromě diskusí je však třeba přikročit k politickým činům. Je třeba ustavit politické hnutí, v budoucnosti stranu, jejímž programem bude jednak perspektivní zvrácení politicky negramotného (a – pokud je zatím vidět – přísně vzato právně neplatného) rozhodnutí o rozdělení státu, jednak vykonání celé série kroků k vytvoření větší konfederace až federace relativně malých zemí v prostoru střední a východní, ale také severní a jižní Evropy, přibližně v tom duchu, jak to předkládal před třičtvrtě stoletím Masaryk ve své „Nové Evropě“. Odpor proti rozdělení se vyvíjel příliš pomalu a zájem předních politiků na obou stranách byl příliš silně zaměřen na rozdělení, než aby dnes bylo možno rozdělení účinně zabránit (a zejména s připraveným plánem, co dál, neboť právě to je rozhodující, nikoliv „momentální“ forma státu).

Referendum, kterému nepředchází důkladná informační kampaň, založená na jasné koncepci, co dál, po mém soudu nemá smysl. Dávám přednost právně pochybnému aktu politiků, kteří se proti všemu rozumu ihned po volbách rozhodli zlikvidovat stát, v jehož rámci byli zvoleni. Rozdělení bude provedeno via facti, ale de iure bude možno jej považovat za neplatné.

Chtěl bych takto vyjádřit své stanovisko, že nehodlám vzdorovat jen „do poslední chvíle“, nýbrž i potom, neboť tuto blíží se chvíli nepovažuji za poslední (bude-li či nebude-li „poslední“, bude záležet na nás a na naší společné aktivitě). Rozdělení státu je nesmysl, a to dokonce po mém soudu nesmysl nebezpečný jak pro obě strany, tak pro situaci v naší části Evropy a pro Evropu vůbec. Navrhuji však, abyste uvážili, že nebezpečí nespočívá ve vzniku nových států, nýbrž především v politické negramotnosti, jak k rozdělení dochází, a ve zhoubné ideologii, na kterém je postaveno. Buď budeme „národnosti“ rozumět jako záležitosti kmenově jazykové, a pak jsem na protest zvolil jako svou kmenovou příslušnost zaniklý kmen Doudlebů (a každý nechť si zvolí kmen svůj, jen ať se nechápe nacionálně jako Čech nebo Slovák), anebo pod „národnosti“ budeme rozumět státní příslušnost a loajalitu – a pak budeme nadále Čechoslováky, eventuelně (kvůli možné výtce čechoslovakismu) formulujeme svůj státnický politický program tak, že ho spojíme s jiným názvem, ale tak, aby bylo jasno, že jde o občanství a ne o „národnost“ v onom, s Evropou budoucnosti se vylučujícím nacionalistickým smyslu.